

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2012 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Kulesza

Protokolant: asystent sędziego Aleksandra Kaczmarczyk

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2012 r., w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) z siedzibą w P.

przeciwko (...) w E.

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

I. Uznaje za niedozwolone i zakazuje pozwanemu wykorzystywania w umowach z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści:

„ O zmianie opłat i prowizji Bank powiadamia w sposób zwyczajowo przyjęty. ”;

II. Obciąża pozwanego (...) w E., kwotą 600 zł. (sześćset złotych) tytułem wpisu stałego od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony i nakazuje pobranie tej kwoty od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Kasy Sądu Okręgowego w Warszawie;

III. Zasądza od pozwanego (...) w E. na rzecz (...) z siedzibą w P., kwotę 360 zł. (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego;

IV. Zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt (...) w E..

SSO Hanna Kulesza

Sygn. Akt XVII AmC 3534/10

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 listopada 2010 r., powód - (...) z siedzibą w P., wniósł o uznanie za niedozwolone postanowienia wzorca umownego o nazwie „Regulamin systemu bankowości internetowej (...)” stasowanego przez pozwanego - (...) w E., o treści: „ O zmianie opłat i prowizji Bank powiadamia w sposób zwyczajowo przyjęty” zawartego w §20 ust 3 Umowy.

W ocenie powoda wskazane w pozwie postanowienie stanowi niedozwoloną klauzulę umowną w rozumieniu art. 385¹ §1 k.c. gdyż jest sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz rażąco narusza uzasadnione interesy konsumentów.

Powód podniósł, iż zakwestionowana przez niego klauzula powinna zostać uznana za niedozwoloną ponieważ niezgodnie z prawem przewiduje ona, że bank nie będzie zobowiązany do należytego indywidualnego powiadomienia klientów o wprowadzanych zmianach co do wysokości swojego wynagrodzenia.

W odpowiedzi na pozew, pozwany (...) w E., wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o rozstrzygnięcie o kosztach sądowych stosownie do wyniku sporu .

W uzasadnieniu pisma, pozwany podniósł, iż zakwestionowany zapis §20 ust 3 Regulaminu spełnia wymogi art. 52 ust 2 pkt 6 ustawy Prawo Bankowe oraz art. 111 ust 1 pkt 2 ustawy Prawo bankowe. Pozwany podniósł ponadto, że w §3 ust 3 „Umowy rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego w złotych (...) bank wymienia przesłanki do możliwości zmiany wysokości prowizji i opłat, a dodatkowo na udostępnia te dane na swojej stronie internetowej (...). Dlatego w ocenie pozwanego twierdzenia zawarte w uzasadnieniu powództwa są nieuzasadnione.

W piśmie procesowym z dnia 4 stycznia 2011 r., powód podtrzymał w całości wszystkie żądania pozwu.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany - (...) w E. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie świadczenia usług bankowych. W ramach prowadzonej działalności bankowej, pozwany oferuje m.in. usługi bankowości internetowej (...). W ramach tej oferty, pozwany w obrocie z konsumentami posługuje się wzorcami umowy o nazwie „Regulamin systemu bankowości internetowej (...)”, który zawiera zakwestionowane postanowienie umowne o treści: „O zmianie opłat i prowizji Bank powiadamia w sposób zwyczajowo przyjęty.”.

Pozwany nie zakwestionował wiarygodności dołączonego do pozwu wzorca umownego, ani też nie zarzucił niezgodności kwestionowanego postanowienia z jego treścią, dlatego okoliczności te należało uznać za przyznane na podstawie art. 230 k.p.c.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Powództwo jest uzasadnione.

W postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone przedmiotem oceny Sądu jest to, czy zawarte we wzorach, kwestionowane postanowienia kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz czy skutkiem tego dochodzi do rażącego naruszenia interesów konsumentów. Nie dotyczy to jednak postanowień regulujących główne świadczenia stron, jak cena lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Uznanie postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania w obrocie w kontaktach z konsumentami wymaga zatem spełnienia łącznie następujących przesłanek:

- postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie z konsumentem - zostało mu narzucone,
- nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron,
- kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami naruszając jednocześnie w sposób rażący jego interesy.

Ponieważ przedmiotowa klauzula pochodzi z wzorca umownego stosowanego przez pozwanego w obrocie z konsumentami należy stwierdzić , iż konsument nie miał wpływu na jej treść , jak również pozwany nie wykazał a nawet nie twierdził , iż klauzula ta była indywidualnie uzgodniona z konsumentem .

Przedmiotowe postanowienie nie dotyczy również głównych świadczeń stron umowy rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego, tylko kwestii powiadomienia przez bank o zmianie wysokości pobieranych opłat.

Do rozstrzygnięcia pozostało zatem, czy przedmiotowe postanowienie, kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumenta.

Przesłankami abuzywności postanowień wzorca umownego jest ich sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażące naruszenie interesów konsumenta – zachodzące łącznie. Przyjmuje się przy tym, że istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka. Dobre obyczaje” to reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące choćby niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania.

„Interesy” konsumenta należy natomiast rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, ale też każdy inny wymierny interes jak np. zdrowie, czas zbędnie stracony, dezorganizacja czy też inne uciążliwości powstałe w związku z tak ukształtowanym postanowieniem

W ocenie Sądu analizowany zapis wzorca umownego o treści „O zmianie opłat i prowizji Bank powiadamia w sposób zwyczajowo przyjęty.” spełnia przesłanki niedozwolonego postanowienia umownego wskazane w art. 385¹ §1 k.c., albowiem przewiduje, że informacja o zmianie prowizji i opłat nie zostanie doręczona klientom Banku, a o zmianie Bank powiadomi w bliżej nieokreślony „sposób zwyczajowo przyjęty”. Takie ukształtowanie treści postanowienia umownego klóci się w ocenie Sądu ze zdefiniowanymi na wstępie dobrymi obyczajami, ponieważ prowadzi do dezinformacji konsumenta poprzez wykorzystanie jego niewiedzy co do przysługujących mu uprawnień, w sytuacji zmiany opłat i prowizji.

W tym miejscu wskazać należy, iż bez znaczenia dla oceny omawianego zapisu pozostaje kwestia podnoszona przez pozwanego, iż w §3 ust 3 „Umowy rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego w złotych (...), bank wymienia przesłanki do możliwości zmiany wysokości prowizji i opłat, a dodatkowo udostępnia te dane na swojej stronie internetowej. W ocenie Sądu postanowienie to należy uznać za niedozwolone w związku z treścią art. 61 §1 k.c., zgodnie z którym „oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią”. Przy czym na składającym oświadczenie woli spoczywa ciężar dowodu, że doszło ono do adresata w sposób umożliwiający mu zapoznanie się z jego treścią.

W świetle powyższego może budzić wątpliwości czy powiadomienie o zmianie opłat i prowizji – tj. o zmianie wysokości opłat pobieranych przez bank z tytułu umowy w trakcie trwania umowy rachunku bankowego - „w sposób zwyczajowo przyjęty”, bez jednoznacznego określenia o konieczności indywidualnego doręczenia takiej informacji konsumentowi, gwarantuje zapoznanie się z jego treścią. Zaznaczyć należy, iż zapoznanie się przez konsumenta z informacją odnośnie zmian „prowizji i opłat” dokonywanych w trakcie trwania umowy rachunku bankowego, ma dla niego znaczenie, bowiem, jak wynika z treści art. 384¹ k.c., mającego zastosowanie w niniejszym przypadku, z uwagi na występowanie w omawianym przypadku stosunku umownego o charakterze ciągłym, nowe wysokości prowizji i opłat bankowych będą wiązały drugą stronę umowy tj. konsumenta m.in. jeżeli strona nie wypowie umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia. A zatem w sytuacji gdy konsument nie otrzyma informacji o zmianie wysokości pobieranych przez Bank prowizji i opłat, i w związku z tym nie złoży w terminie stosownego oświadczenia o wypowiedzeniu umowy, będą wiązały go nowe zmienione stawki prowizji i opłat.

Wskazać wreszcie należy, iż zgodnie ze stanowiskiem doktryny (tak np.: D. Rogoń (w:) F. Zoll (red) Prawo bankowe. Komentarz. Zakamycze, 2005) „wynikający z art. 111 ust 1 pkt 2 Prawa bankowego, obowiązek banku ogłaszania w miejscu wykonywania czynności, w sposób ogólnie dostępny, stosowanych stawek prowizji i wysokości pobieranych opłat, nie zwalnia banku z dochowania podstawowych przesłanek skuteczności zmiany treści umowy rachunku bankowego. Z mocy art. 384¹ k.c. muszą być zatem spełnione odpowiednie przesłanki przewidziane w art. 384 k.c., czyli w stosunku do posiadaczy rachunków będących konsumentami - doręczenie zmiany (nowego wzorca), (...). Dodatkowo należy poinformować posiadacza rachunku - niezależnie od kategorii - o możliwości wypowiedzenia umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia (por. także art. 385³ pkt 20 k.c.).”

W świetle powyższego stwierdzić należy, iż treść kwestionowanego postanowienia prowadzi do wniosku, iż pozwany zamieszczając je w stosowanym wzorcu umownym liczył na niską świadomość prawną konsumentów, którzy nie zorientują się, iż narusza ono ich prawa i wyłącza przysługujące im uprawnienia. W konsekwencji oznacza to, iż Bank stosując zakwestionowane postanowienie niejako zmusza konsumentów do ciągłego śledzenia i sprawdzania informacji odnośnie wysokości opłat i prowizji - co bezsprzecznie w sposób rażąco narusza interesy konsumentów.

Sąd zważył zatem, iż zakwestionowane postanowienie umowne narusza normy dobrych obyczajów jakie powinny występować w relacjach przedsiębiorca - konsument. Powoduje bowiem po stronie konsumenta dezinformację co do przysługujących mu uprawnień i odpowiedzialności pozwanego w związku z zawartą umową, a także zmierza do wykorzystania niewiedzy konsumenta co do istniejących regulacji prawnych w tym zakresie. Tymczasem do obowiązków przedsiębiorcy jako profesjonalisty należy formułowanie postanowień umownych w sposób jednoznaczny i zrozumiały dla konsumenta.

Wszystko to uzasadnia twierdzenie, iż przedmiotowe postanowienie nie uwzględnia i nie zabezpiecza interesu konsumenta, jako słabszej strony umowy, co prowadzi do ukształtowania stosunku zobowiązaniowego w sposób nie równorzędny i rażąco niekorzystny dla konsumenta.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznając, iż zakwestionowane postanowienie wzorca umowy stosowanego przez pozwanego spełnia przesłanki klauzuli niedozwolonej w rozumieniu art. 385¹ §1 k.c., zakazał jego wykorzystywania w obrocie - art. 479⁴² k.p.c.

Zgodnie z treścią przepisu art. 96 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398) strona wnosząca o uznanie postanowień umowy za niedozwolone jest zwolniona od kosztów sądowych. Wobec powyższego, o obciążeniu pozwanego stałą opłatą sądową od pozwu orzeczono na podstawie art. 26 ust 1 pkt 6 w zw. z art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 i art. 94 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. stosownie do wyniku sporu.

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanego zarządzo na zasadzie art. 479⁴⁴ k.p.c.

/-/ SSO Hanna Kulesza